

Doc.dr.sc. Hana Horak

Kosjenka Dumančić, mr.spec.

**EUROPSKO PRIVATNO DRUŠTVO – NOVI OBLIK
TRGOVAČKOG DRUŠTVA NA JEDINSTVENOM
EUROPSKOM TRŽIŠTU**

**EUROPEAN PRIVATE COMPANY – A NEW FORM OF
COMPANY IN A UNITED EUROPEAN MARKET**

SAŽETAK: Europsko pravo trgovačkih društava prolazi kroz stalni postupak harmonizacije. Najnovija inicijativa Europske komisije na tom području je uvođenje novog oblika trgovačkog društva – europskog privatnog društva. Autorica u ovom radu analizira prijedlog Uredbe kojom se u pravo Europske unije uvodi europsko privatno društvo. Uredbom se uređuje jedinstveni oblik društva koji će djelovati na supranacionalnoj razini. Uvođenje europskog privatnog društva olakšat će poslovanje malih i srednjih trgovačkih društava na jedinstvenom europskom tržištu. Novi oblik društva doprinosi ujednačenosti poslovanja na čitavom teritoriju osnivanjem novog oblika koji se neće razlikovati u državama članicama budući da je reguliran jedinstvenim Statutom.

KLJUČNE RIJEČI: europsko pravo, trgovačka društva, europsko privatno društvo, prijedlog Uredbe o europskom privatnom društvu, mala i srednja trgovačka društva, jedinstveno tržište.

ABSTRACT: The European Company Law is subject to an ongoing process of harmonization. The most recent initiative by the European Commission in this area has been the introduction of a new form of company – the European Private Company. In this paper the authors analyze the Proposal of the Regulation on the European Private Company as a new addition in the European Law. The Regulation stipulates a unique form of a company that operates on a supranational level. The introduction of the European Private Company will simplify business transactions of small and medium size companies in the common European market. The new form of company will contribute to the unification of doing business in the entire European territory. The new company form will not differ among the European member countries since it is regulated by a unique Statute.

KEY WORDS: European law, companies, european private company, Proposal for a Council Regulation on the Statute for a European private company, SME, single market.

---

1. UVOD

Europska komisija je u lipnju 2008. godine usvojila prijedlog za donošenje Uredbe o europskom privatnom društvu (dalje u tekstu: prijedlog Uredbe EPD).¹ Europsko privatno društvo predstavlja novi oblik trgovačkog društva kojem bi Uredbom trebalo omogućiti djelovanje na području Europske unije. Prijedlog Uredbe EPD prvenstveno je usmjeren na rješavanje problema s kojima su se u Europskoj uniji susretala mala i srednja trgovačka društva u proteklim desetljećima. Kao preduvjet za uvođenje EPD u zakonodavstvo Europske unije potrebno je sagledati razloge koji su doveli do prijedloga Europske komisije, kao i argumente kojima se podupire nužnost njegovog što bržeg uvođenja u europsku pravnu regulativu, a što se razmatra u kratkom pregledu aktivnosti zainteresiranih europskih tijela koja su sudjelovala u pripremi prijedloga Uredbe EPD.

Trgovačkim društvima u Europskoj uniji trebalo bi u što većoj mjeri osigurati fleksibilnost. Većina inicijativa na razini Europske unije u području prava trgovačkih društava temelji se na članku 44. stavku 2. točki g. Ugovora o osnivanju Europske zajednice.² U tumačenju tog članka izdvajaju se dvije pretpostavke za usvajanje inicijativa Europske unije u području prava trgovačkih društava. Prva je pretpostavka sloboda nastana trgovačkih društava. Ona se ostvaruje usklađivanjem minimalnih zahtjeva na supranacionalnoj razini, obzirom da je sloboda nastana lakše ostvariva u državama članicama koje imaju slične propise. Druga pretpostavka je osiguravanje pravne sigurnosti u djelovanju unutar Zajednice, pri čemu je postojanje zajedničkih zaštitnih mehanizama ključno za stvaranje povjerenja u prekogranične gospodarske odnose.³

Europsko privatno društvo (njem. Europäische Privatgesellschaft, engl. European Private Company, fr. Société privée européenne (SPE), dalje u tekstu: EPD) je posebni oblik europskog društva. Po svojim karakteristikama odgovara društvima s ograničenom odgovornošću kako su ona uređena u nacionalnim zakonodavstvima (npr. GmbH u Njemačkoj, Sp. zoo u Poljskoj, SAS ili SARL u Francuskoj) država članica Europske unije.

EPD se u europsko zakonodavstvo uvodi uredbom. Uredbe se izravno primjenjuju u državama članicama Europske unije i ne treba ih usvajati u nacionalnom zakonodavstvu kao što se to čini s onim što se propisuje direktivama. Uredbe radikalnije zadiru u nacionalne pravne poretke država članica te se u pravu trgovačkih društava u pravilu primjenjuju pri uvođenju novih pravnih instituta. Regulacija putem uredbe osigurava da trgovačka društva koja se uređuje uredbom uživaju jednaki pravni režim u svim državama članicama, a sporovi o interpretaciji odredaba uredbe iznose se pred Sud europskih zajednica koji treba osigurati jednoobraznu interpretaciju njezinih odredaba.⁴ Svojom direktnom primjenom u nacionalnim zakonodavstvima EPD se osigurava da će imati uglavnom iste osobine u svim državama Europske unije.

---

¹ Proposal for a Council Regulation on the Statute for a European private company, COM(2008)396/3, SEC(2008)2098, SEC(2008)2099, dostupno na http://ec.europa.eu/internal_market/company/docs/EPD/proposal_en.pdf. na dan 01.09.2008. (dalje: prijedlog Uredbe EPD).

² *Consolidated version of the Treaty Establishing the European Community*, 2006, OJ C 321E, od 29.12.2006.

³ Horak, H., Dumančić, K.: "Europsko društvo Societas Europea kao novost u hrvatskom pravu", Zbornik Ekonomskog fakulteta u Zagrebu, godina 5, 2007., str.128.

⁴ Wymeersch, Eddy, *Company Law in Europe and European Company Law*, Financial Law Institute, University of Gent, Gent, Working Paper No. 2001-06, 2001., dostupno na http://ssrn.com/_str. 40.

Ostvarivanje jedinstvenosti unutarnjeg tržišta kao i njegov napredak zahtijevaju uklanjanje prepreka za prekogranično poslovanje. Poseban naglasak u ovakvom kretanju stavljen je na mala i srednja trgovačka društva (engl. small and medium enterprises; SME). Države članice moraju smanjiti ograničenja za pokretanje poslovanja na svom teritoriju kao i vrijeme i cijenu potrebnu za osnivanje trgovačkih društava.

Pravni okvir vođenja poslova unutar Europske unije uglavnom je i dalje nacionalnog karaktera. To dovodi trgovačka društva do izloženosti različitim nacionalnim pravima, raznovrsnosti oblika trgovačkih društava i pravnih režima trgovačkih društava. Ujednačavanjem nacionalnih prava mogu se nadići teškoće u pravu trgovačkih društava. Ovakvo ujednačavanje ipak ne oslobađa osobe koje osnivaju društva od obveza da primjenjuju pravo trgovačkih društava svake pojedine države članice.⁵

EPD će u državama članicama postojati uz već uređene nacionalne oblike društava. Uvođenje EPD u pravne poretke država članica neće utjecati na harmonizaciju temeljnih aspekata nacionalnih prava trgovačkih društava pa se smatra i politički prihvatljivim.

2. POSLOVANJE MALIH I SREDNJIH TRGOVAČKIH DRUŠTAVA U EUROPSKOJ UNIJI

Najaktualnija kretanja unutar Europske unije ukazuju na povećano zanimanje za djelovanje malih i srednjih trgovačkih društava. Tako se može istaknuti stav Günter Verheugen, potpredsjednika Europske komisije i povjerenika Europske unije odgovornog za poduzetništvo i industrijsku politiku, koji ističe kako je "... briga za mala i srednja trgovačka društva briga za sadašnja i buduća radna mjesta u Europskoj uniji".⁶

Mala i srednja trgovačka društva predstavljaju temelj poslovanja u europskoj ekonomiji i ključ europske konkurentnosti. Njihova veličina čini ih osobito osjetljivima na promjene u ekonomskom okruženju u kojem posluju.⁷ Mala i srednja trgovačka društva predstavljaju više od 90% trgovačkih društava registriranih u Europskoj uniji i u njima je zaposleno više od 70% svih zaposlenih u Europskoj uniji.⁸ Mala i srednja trgovačka društva definiraju se kao trgovačka društva koja zapošljavaju do 250 radnika i imaju godišnji

⁵ Prijedlog Uredbe EPD, str.2.

⁶ Think small first: A Small Business Act for Europe; dostupno na <http://europa.eu/rapid/pressReleasesAction.do?reference=IP/08/1003&format>, na dan 6.9.2008.

⁷ Braun, S.: Essay – The European Private Company: a supranational company form for small and medium-sized enterprises?, German Law Journal, No.11, 2004. , dostupno na <http://www.germanlawjournal.com/article.php?id=518> na dan 15.09.2008.

⁸ Mala i srednja trgovačka društva definirana su u Hrvatskoj čl.3. Zakona o računovodstvu (N.N. 109/07):

" (2) Mali poduzetnici su oni koji ne prelaze dva od sljedećih uvjeta:

- ukupna aktiva 32.500.000,00 kuna,
- prihod 65.000.000,00 kuna,
- prosječan broj radnika tijekom poslovne godine 50.

(3) Srednji poduzetnici su oni koji prelaze dva uvjeta iz stavka 2. ovoga članka ali ne prelaze dva od sljedećih uvjeta:

- ukupna aktiva 130.000.000,00 kuna,
- prihod 260.000.000,00 kuna,
- prosječan broj radnika tijekom poslovne godine 250.", dostupno na www.nn.hr na dan 01.09.2008.

promet do 40 milijuna eura.⁹ Unatoč njihovom velikom potencijalu za prekogranično širenje, mala i srednja trgovačka društva suočavaju se s nizom pravnih i administrativnih prepreka koje koče njihov razvoj na jedinstvenom europskom tržištu.

Glavne pravne i administrativne prepreke u poslovanju mala i srednja trgovačka društva uključuju troškove povezane s osnivanjem društva, nedostatak povjerenja u strane pravne oblike i teškoće i troškove vezane s djelovanjem društva koji proizlaze iz različitosti nacionalnih pravnih pravila.¹⁰

U troškove povezane s osnivanjem društva uključeni su troškovi registracije, troškovi pravnog savjetovanja, javnobilježnički troškovi i iznos minimalnog temeljnog kapitala.

Minimalni troškovi temeljnog kapitala i administrativni troškovi jednaki su za sve koji osnivaju društvo bez obzira jesu li iz države u kojoj se društvo osniva ili ne. Teškoće i troškovi povezani s djelovanjem društva koji proizlaze iz različitosti nacionalnih pravnih pravila koja se odnose na unutrašnji ustroj organa društva, prava osnivača, udjele u kapitalu društva itd. čine svakodnevno poslovanje stranim društvima kćerima skupljim nego domaćim. Dnevno poslovanje stranih društava kćeri zahtijeva kontinuirano pravno savjetovanje. Iako takvi troškovi ovise o veličini i kompleksnosti društva kćeri, okvirno se pretpostavlja da prelaze 10.000 eura godišnje.¹¹

Samo je 8% malih i srednjih trgovačkih društava uključeno u prekograničnu trgovinu i samo 5% je osnovalo društva kćeri ili se uključilo u osnivanje zajedničkih pothvata u inozemstvu.¹² S obzirom da takva trgovačka društva zapošljavaju većinu svih radnika u Europskoj uniji, ona imaju ključnu ulogu u budućem razvoju ekonomije Europske unije. Da bi se smanjile i potpuno uklonile prepreke u poslovanju malih i srednjih trgovačkih društava, Europska je komisija donijela *Small Business Act for Europe* (dalje: SBA).¹³ SBA se temelji na deset principa i prijedloga za akciju koje bi trebale pokrenuti Europska komisija i države članice.

Da bi se omogućio maksimalan razvoj malih i srednjih trgovačkih društava u Europskoj uniji do 2012. godine, postavljeno je niz ciljeva: očekuje se smanjenje administrativnih ograničenja za 25%, vrijeme za osnivanje novog društva ne bi smjelo prelaziti

⁹ Europska komisija je 1996. godine objavila Preporuke o definiciji malih i srednje velikih trgovačkih društava (*Commission Recommendation of 3 April 1996 concerning the definition of micro, small and medium-sized enterprises* (1996/280/EC), 1996., OJ L 107) koje su zamijenjene novima 2003. godine (*Commission Recommendation of 6 May 2003 concerning the definition of micro, small and medium-sized enterprises* (2003/361/EC), 2003, OJ L124). U Preporukama se mala trgovačka društva definiraju kao društva koja imaju između 10 i 49 zaposlenih, a godišnji promet im ne prelazi 7 milijuna eura, odnosno godišnji prihod im ne prelazi 5 milijuna eura. Srednja trgovačka društva su društva koja imaju manje od 250 zaposlenih, a godišnji promet im ne prelazi 40 milijuna eura, odnosno godišnji prihod im je manji od 27 milijuna eura. Društvo mora biti neovisno jer u suprotnom se ne smatra da je ono malo i srednje trgovačko društvo (izvor: Braun, S., op.cit., str. 2).

¹⁰ Prijedlog Uredbe EPD, str. 5.

¹¹ Europska komisija: Synthesis of the Comments on the consultation document of the internal market and services directorate general on a possible statute for a european private company, prosinac 2007, str.15. dostupno na http://ec.europa.eu/internal_market/company/docs/epc/consultation_report.pdf na dan 26.10.2008.

¹² Prijedlog Uredbe EPD, str.2.

¹³ *Communication from the Commission to the Council, the European Parliament, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions - "Think Small First" - A "Small Business Act" for Europe* {SEC(2008) 2101} {SEC(2008) 2102} (COM/2008/0394 final), usvojen je od Europske komisije 25.6.2008. godine, dostupno na <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:52008DC0394:EN:NOT>.

jedan tjedan, najduže potrebno vrijeme za dobivanje svih dozvola za obavljanje djelatnosti ne bi smjelo prelaziti mjesec dana, a posebni za to osnovani uredi, tzv. "one stop shop", trebali bi osigurati pojednostavljenje registracije i početka poslovanja. Najznačajnija mjera kojom će se ostvariti ovi ciljevi, bit će mogućnost osnivanja EPD.¹⁴

Unatoč velikoj zastupljenosti malih i srednjih trgovačkih društava u državama članicama, većina nacionalnih zakonodavstava ne razlikuje društva ovisno o njihovoj veličini. Kao rezultat toga, pred 23 milijuna malih i srednjih trgovačkih društava stavlja se isti administrativni zahtjevi kao i pred 41.000 velikih europskih društava.

Nedostatak povjerenja u strane pravne forme očituje se u tome što mala i srednja trgovačka društva često smatraju kompliciranim djelovati na stranom tržištu pa kao rezultat toga najčešće osnivaju društva kćeri. Uzimajući ovo u obzir, mogućnost obavljanja poslova putem društva čiji je oblik uobičajen i poznat u svim državama članicama, kao što je neki od oblika supranacionalnih društava, predstavlja vrijedan argument za uvođenje EPD.

Različitost nacionalnih prava i postojanje različitih oblika trgovačkih društava, iako najčešće predstavlja zapreku vođenju poslova trgovačkog društva na području više država, duboko je ukorijenjena u pravnu tradiciju država članica. Europska unija omogućuje pravno okruženje koje će biti temelj za stvaranje oblika i udovoljavanje praktičnim potrebama malih i srednjih trgovačkih društava za korištenje prednosti jedinstvenog tržišta. Inicijativa za usvajanje statuta EPD kao glavne motive ima povećanje konkurentnosti malih i srednjih trgovačkih društava na način da se pojednostavi njihovo djelovanje na jedinstvenom tržištu.

3. RAZVOJ INICIJATIVE ZA REGULIRANJE EPD

Inicijativa za reguliranje EPD trajala je više od deset godina. Prvu inicijativu¹⁵ za reguliranje EPD dali su 1998. godine MEDEF¹⁶ i CCIP.¹⁷ Kako je tada odbijena inicijativa za reguliranje Europskog dioničkog društva, pojavila se je mogućnost pokretanja inicijative za EPD. Takva inicijativa pojavila se kao posljedica postojanja više od 90% društava na području Europske unije koji su formirani kao mala i srednja trgovačka društva i u kojima je zaposleno 2/3 ukupnog broja svih zaposlenih u Europskoj uniji od kojih veliki broj djeluje na europskom tržištu.

Mala i srednja trgovačka društva u svojim aktivnostima nailaze na mnoge prepreke prilikom obavljanja prekograničnih aktivnosti. Ukidanje prepreka u poslovanju omogućilo bi proširenje njihova poslovanja izvan granica Europske unije i osiguralo potpunu iskoristivost mogućnosti zajedničkog tržišta. EPD je zamišljeno kao trgovačko društvo koje će u svrhu lakšeg poslovanja na zajedničkom tržištu ponuditi malim i srednjim trgovačkim društvima oblik trgovačkog društva koji će biti široko prihvaćen, jednostavan za primjenu, efikasan i dovoljno fleksibilan da zadovolji različite potrebe svakog pojedinog društva.

¹⁴ Ibidem.

¹⁵ O inicijativi uvođenja EPD više vidi u Braun, S.: Essay..., op.cit. str.4.

¹⁶ MEDEF (fr. Mouvement des Entreprises de France) je francuska udruga poslodavaca.

¹⁷ CCIP je pariška trgovačka komora.

U rujnu 1998. godine prijedlog za reguliranje Statuta EPD predstavljen je javnosti, te je dobio podršku UNICE, danas *BusinessEurope*,¹⁸ i *Eurochambers*,¹⁹ udruženja nacionalnih gospodarskih komora.

Iako su Europska komisija i parlament bili zainteresirani za prijedlog uređivanja EPD, bilo je potrebno pričekati dogovor oko regulacije europskog dioničkog društva (*Societas Europea*, dalje: SE²⁰) koji je donesen potkraj 2001. godine kada su usvojeni Uredba o Statutu SE²¹ i Direktiva o pravima radnika SE.²²

Iduće, 2002. godine ponovno se aktiviralo djelovanje na reguliranju EPD u okviru Europske komisije.²³ EPD je bilo uključeno u izvješće o radu grupe za pravo trgovačkih društava objavljeno u studenom 2002. godine. U izvješću je "opetovano istaknuta potreba za donošenjem statuta EPD za udovoljavanje potreba malih i srednjih trgovačkih društava u Europi." Međutim, prioritetno je trebalo usvojiti Desetu direktivu o prekograničnim spajanjima²⁴ koja bi trebala služiti u svrhu donošenja statuta EPD. Radna skupina za trgovačko pravo preporučila je da prije podnošenja formalnog prijedloga, Komisija načini studiju isplativosti kako bi se vidjele i ostale praktične potrebe i problemi vezani za uvođenje statuta EPD. Ističe se "da zahtjevi postavljeni za osnivanje EPD moraju biti dovoljno prilagodljivi kako bi pojednostavili osnivanje tog oblika trgovačkog društva. EPD mora biti dostupan fizičkim osobama i ostalim osnivačima koji dolaze iz država članica, a ne samo trgovačkim društvima. Minimalni preduvjet za osnivanje EPD trebao bi biti da se aktivnosti EPD obavljaju na teritoriju više država članica."²⁵

Ovakva ideja radne skupine dobila je potporu većine te je kao posljedica EPD postala dio Europskog akcijskog plana za pravo trgovačkih društava i korporativno upravljanje iz 2003. godine.²⁶

---

¹⁸ UNICE (*Union des Industries de la Communauté européenne*) danas *BusinessEurope* koji predstavlja više od 20 milijuna trgovačkih društava u 34 države u Europi

<http://www.business-europe.eu/content/Default.asp?PageID=413> na dan 28.8.2008.

¹⁹ *Eurochambers*, The Association of European Chambers of Commerce and Industry je udruženje nacionalnih gospodarskih komora čiji su članovi 45 nacionalnih komora, 2000 lokalnih i regionalnih komora i više od 19 milijuna trgovačkih društava, više vidi na <http://www.eurochambres.be/Content/Default.asp> na dan 28.8.2008.

²⁰ Zakon o uvođenju europskog društva *societas europea* (SE) i europskog gospodarskog udruženja (EGIU), N.N. 107/07 donesen je 3.10.2007. godine, a početak primjene odgođen je do dana pristupanja Republike Hrvatske Europskoj uniji. Kako se u službenom tekstu Zakona upotrebljava skraćeni naziv europskog društva SE ta će se skraćunica upotrebljavati u daljnjem tekstu. Kako tekst Uredbe o europskom privatnom društvu nije još službeno objavljen, autorice će upotrebljavati skraćenicu utemeljenu na hrvatskom prijevodu - EPD.

²¹ *Council Regulation (EC) No 2157/2001 of 8 October 2001 on the Statute for a European company (SE)*, 2001, OJ L 294, 10/11/2001.

²² *Council Directive 2001/86/EC of 8 October 2001 supplementing the Statute for a European company with regard to the involvement of employees*, 2001, OJ L 294, 10/11/2001.

²³ Formirana je grupa eksperata za pravo trgovačkih društava na izradi analize High Level Group of Company Law experts on a Modern Regulatory Framework for Company Law in Europe pod predsjedanjem Jaap Winter.

²⁴ Direktiva 2005/56/EC Europskog parlamenta i Vijeća od 26. listopada 2005. o prekograničnim spajanjima društava s ograničenom odgovornošću, 2005, OJ L 310, (*Directive 2005/56/EC of the European Parliament and of the Council of 26 October 2005 on cross-border mergers of limited liability companies*, 2005, OJ L 310, 25/11/2005).

²⁵ Commission staff working document accompanying the Proposal for Council Regulation on the Statute for a European Private Company (SPE), SEC (2008) 2098, Impact assessment.

²⁶ Communication of 21 May 2003 from the Commission to the Council and the European Parliament, Modernising Company Law and Enhancing Corporate Governance in the European Union – A plan to move Forward, COM (2003) 284 final, Bruxelles, 21.5.2003.

Prijedlog za donošenje statuta EPD dobio je potporu Europskog ekonomskog i socijalnog vijeća 2003. godine. 63,9 % ispitanika koji su sudjelovali u drugom krugu savjetovanja vezanih za Akcijski plan i izvješće studije o isplativosti²⁷, pokazali su da postoji jaki interes za osnivanje EPD od strane malih i srednjih trgovačkih društava s prometom između 5 i 10 milijuna eura.²⁸

EPD je temeljem ovakve podrške uključen u Agendu stručne skupine za pravo trgovačkih društava i korporativno upravljanje 2005. godine.²⁹

U planu Europske komisije u vremenu između 2005. i 2008. godine³⁰ usvajanje statuta EPD predstavljalo je srednjoročnu mjeru. EPD je ujedno i dio Single Market Review³¹ iz 2007. godine i jedan od ključnih elemenata Small Business Act³² usmjerenog povećanju dostupnosti jedinstvenog tržišta za mala i srednja trgovačka društva.

Radnu grupu stručnjaka koja je stavila prijedlog uređenja statuta EPD činili su predstavnici trgovačkih društava i stručnjaci prava trgovačkih društava različitih nacionalnosti. Nacrt prijedloga Uredbe za Statut EPD sastavljen je na tri jezika: njemačkom, francuskom i engleskom. Svaka od verzija predstavljala je specifičan rezultat rada znanstvenika iz svake države, a ne samo prijevod istog teksta.

Nacrt prijedloga Uredbe sadržavao je standardne odredbe kojima se regulira društvo i koje osnivači društva mogu relativno brzo usvojiti u cjelini ili djelomično, oblik društva koji će se smatrati ekvivalentnim oblikom EPD u svakoj državi članici, posebice imajući na umu primjenu pravnih pravila iz područja računovodstva i korporativne oblike u koje se EPD može preoblikovati. Svaka država članica morala je obavijestiti Europsku komisiju o obliku koji je odabrala za EPD.

Europski parlament objavio je javnu raspravu u lipnju 2006. godine te je 2007. godine objavljeno izvješće o inicijativi za reguliranje EPD. Predstavnici Opće uprave za unutarnje tržište pri Europskoj komisiji³³ organizirali su javnu konferenciju u ožujku 2008. godine na kojoj su donijete ključne smjernice za Statut EPD kakav je on danas.

²⁷ *Presentation of the results of the feasibility study of a european statute for small and medium-sized enterprises*, na Konferenciji održanoj 13.12.2005. godine, dostupno na http://ec.europa.eu/enterprise/entrepreneurship/craft/craft-priorities/craft_spe_event.htm na dan 01.06.2008.

²⁸ Commission staff working document...impact assesment, op.cit.

²⁹ Advisory Group on European Company Law and Corporate Governance in 2005.

³⁰ Directorate general for internal market and services: *Consultation on future priorities for the action plan on modernising company law and enhancing corporate governance in the European Union*, dostupno na http://ec.europa.eu/internal_market/company/consultation/index_en.htm#060706 na dan 01.06.2008.

³¹ José Manuel Durão Barroso, President of the European Commission "Single Market Review – speaking points of President Barroso, Commissioners McCreevy and Spidla", Single Market Review press conference Brussels, 20.11. 2007., dostupno na <http://europa.eu/rapid/pressReleasesAction.do?reference=SPEECH/07/735&format=HTML&aged=1&language=EN&guiLanguage=en> dostupno na dan 26.10.2008.

³² *Communication from the Commission to the Council, the European Parliament, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions - "Think Small First" - A "Small Business Act" for Europe* {SEC(2008) 2101} {SEC(2008) 2102} (COM/2008/0394 final), usvojen je od Europske komisije 25.6.2008. godine, dostupno na <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:52008DC0394:EN:NOT> koji je Europska komisija usvojila u lipnju 2008. godine.

³³ DG Internal Market and Services, Synthesis of the Comments on the consultation document of the Internal Market and Services Directorate – General on a possible Statute for a European private company, prosinac 2007. godine, dostupno na http://europa.eu.int/comm/internal_market/ na dan 01.09.2008.

4. ODNOS UREDBE SE I REGULIRANJA EPD

Polazište za reguliranje Statuta EPD bile su postojeće uredbe kojima se uređuju trgovačka društva na supranacionalnoj razini s posebnim naglaskom na djelovanje malih i srednjih trgovačkih društava. Ta društva su europsko dioničko društvo (*societas europea*), europsko gospodarsko interesno udruženje (*EEIG*) i europska zadruga (*European cooperative society*).³⁴ Europsko gospodarsko interesno udruženje (*EEIG*) omogućuje samo djelomično djelovanje malih i srednjih trgovačkih društava budući da njezina aktivnost mora predstavljati nastavak aktivnosti njezinih članova te predstavlja oblik ograničene odgovornosti njezinih članova.³⁵ Kao uzor regulaciji EPD uzeta je regulativa kojom se uređuje SE.

Razmatrana je mogućnost da se za osnivanje EPD primjeni pristup kakav je zauzet za osnivanje SE ili da se primjeni liberalniji pristup. Prilikom reguliranja EPD nastojalo se izbjeći one odredbe Uredbe SE kojima se stavljaju preteški zahtjevi pred mala i srednja trgovačka društva budući da su one primjerenije za velika trgovačka društva kao i izbjegavanje odredaba nacionalnih zakonodavstava i stvaranje jedinstvenog oblika europskog društva. To bi smanjilo troškove savjetovanja budući da prekogranične aktivnosti društva ne bi više bile predmet nacionalnih prava već jedinstvenog Statuta.³⁶

Predmet regulacije bilo je pitanje mora li EPD biti svima dostupno ili ono po svojoj prirodi treba biti prekograničnog karaktera, odnosno mora li EPD obavezno biti osnovano od jedne ili više fizičkih ili pravnih osoba koje svoje prebivalište, odnosno sjedište, imaju u dvjema ili više različitih država članica. Ovo je pitanje proizašlo iz odredaba o osnivanju SE. Uredbom o Statutu SE, kao osnovna pretpostavka osnivanja SE, predviđa se postojanje pravnih osoba koje međusobnim spajanjem ili pripajanjem, odnosno osnivanjem društva kćeri ili holdinga, osnivaju novo SE.³⁷ Ta društva koja osnivaju SE, moraju biti društva iz različitih država članica. Nije dopušteno osnivanje SE fizičkim osobama.

Odredbama prijedloga Uredbe EPD nastojalo se izbjeći ove pretpostavke za osnivanje SE. Prijedlogom Uredbe EPD omogućeno je da EPD osnuje jedna ili više fizičkih ili pravnih osoba bez obzira jesu li one državljani države članice Europske unije, odnosno imaju li u njoj registrirano sjedište. Ovakvo stajalište, iako je smatrano previše liberalnim, prihvaćeno je u prijedlogu Uredbe EPD kao bi se omogućilo prihvaćanje ovog društva širom Europske unije. Prednosti EPD pred drugim društvima lako su pristupanje i osnivanje. Društvo europskog prava ovog tipa treba doprinijeti razvoju unutarnjeg tržišta. Prijedlogom Uredbe EPD ostvarena su sva prethodna postignuća vezana za jedinstveno tržište.

Uredba EPD detaljnije određuje pitanja organizacije društva od Uredbe SE što će doprinijeti ujednačenijem obliku za EPD nego što je onaj za SE. Uredbom EPD propisuje se minimalni sadržaj društvenog ugovora te se članovima društva ostavlja sloboda da odnose unutar društva urede kako žele, ograničavajući se jedino odredbama Uredbe.

³⁴ Više vidi u Braun, S., op.cit., str.2.

³⁵ Council Regulation (Eec) No. 2137/85, 25 July 1985 on the European Economic Interest Grouping (EEIG, 1985, OJ L 199, 31. srpanj, 1985.

³⁶ Europski parlament: Report with recommendations to the Commission on the European private company statute (2006/2013(INI)) od 29.11.2006. godine, str. 8.

³⁷ SE se osniva od strane postojećih društava. Ono se osniva pripajanjem i spajanjem, osnivanjem kao holdinga pod određenim propisanim uvjetima, osnivanje društava kćeri u obliku SE, preoblikovanjem postojećeg dioničkog društva u SE i osnivanje SE kao društva kćeri kojem je društvo majka također SE. O osnivanju SE vidjeti više u čl. 3. Uredbe SE.

Za trgovačko društvo izuzetno je važno da društvo posluje kao europsko, a ne nacionalno. Ovo je u SE samo djelomično postignuto, budući da Statut SE upućuje na pravo države članice kada se govori o osnivanju društva, a kao rezultat omogućuje postojanje različitih oblika SE ovisno o tome gdje su osnovana. Uz to, SE je zamišljeno kao društvo predviđeno za velika trgovačka društva iako to nije bila intencija zakonodavca u vrijeme donošenja Statuta SE. Ono ne može zadovoljiti očekivanja malih i srednjih trgovačkih društava koja predstavljaju najvažniji čimbenik u europskoj ekonomiji bez obzira jesu li samostalna ili čine grupu povezanih društava. S obzirom na sve navedeno, najveći doprinos SE predstavlja mogućnost za prekogranična spajanja i promjenu mjesta sjedišta društva iz jedne u drugu državu članicu.

Međutim, Uredbom SE nisu uklonjene sve prepreke za poslovanje društva na europskom teritoriju. Preporučuje se da SE bude "razumne" veličine, što pretpostavlja da ono ne može biti malo i srednje trgovačko društvo³⁸ budući da iznos temeljnog kapitala za SE iznosi 120.000 eura³⁹ te je previsok za mala i srednja trgovačka društva.⁴⁰

5. POJAM EPD

O Statutu EPD izjasnio se gospodin Charlie McCreevy⁴¹ u svom govoru održanom 19. svibnja 2008. godine pred Odborom za pravna pitanja Europskog parlamenta.⁴² Tada je istaknuo: "Odbor je snažan zagovornik Statuta EPD. Prijedlog Statuta je moderan i fleksibilan, a u svrhu omogućavanja njegovog djelovanja unutar čitave Europske unije i osiguranja zaštite vjerovnika i imatelja manjinskih udjela. EPD mora biti dostupan svima zainteresiranima bez stavljanja dodatnih zahtjeva za prekogranično djelovanje. Potrebno je omogućiti njegovo osnivanje svima fizičkim ili pravnim osobama te spajanjem ili preoblikovanjem društva u EPD. Ovo je temeljna razlika u odnosu na osnivanje SE koji se ne može osnovati ako ne postoje društva koja djeluju od ranije i iz kojih nastaje novo društvo – SE. Iako postoje prijedlozi da EPD mora imati registrirano sjedište i upravu u istoj državi članici, sukladno presudama Suda europskih zajednica koji priznaje pravo osnivačima društva da registriraju društvo u bilo kojoj državi članici bez obzira na njegove aktivnosti, takav stav za reguliranje Statuta EPD nije prihvaćen. Kao europsko javno društvo (engl. *European Public Company*) EPD mora biti sposobno za prekogranično spajanje, pripajanje i premještanje sjedišta. Smatram da EPD ne treba imati temeljni kapital. Ovo je revolucionarna postavka te će odraziti rastući trend među državama članicama, praktičarima i znanstvenicima. Svi su oni suglasni da se vjerovnici ne oslanjaju na minimalni temeljni kapital kao zaštitu svojih potraživanja."⁴³

Kao osnovna značajka EPD ističe se da je ovo društvo zamišljeno kao oblik dostupan za osnivanje fizičkim i pravnim osobama, bez obzira gdje se nalaze unutar Europske

³⁸ Više vidi u Horak, H., Dumančić, K.: "Europsko društvo Societas Europea kao novost u hrvatskom pravu", Zbornik Ekonomskog fakulteta u Zagrebu, godina 5, 2007.

³⁹ Vidi čl. 11. Uredbe SE, op. cit., fusnota 6.

⁴⁰ Prijedlog Uredbe EPD, str 2.

⁴¹ Povjerenik Europske unije za unutarnje tržište i usluge.

⁴² European Parliament Legal Affairs Committee (JURI).

⁴³ Tekst govora dostupan na

<http://europa.eu/rapid/pressReleasesAction.do?reference=SPEECH/08/253&format=HTML&aged=0&language=EN&guiLanguage=hr>.

unije. Za razliku od SE u prijedlogu Uredbe EPD daje se mogućnost osnivanja i fizičkim osobama. EPD se osniva *ex nihilo* ili se može osnovati preoblikovanjem ili spajanjem. EPD može biti osnovano u državi članici, a svoje usluge obavljati preko podružnica ili društava kćeri u istoj državi ili u drugim državama. Grupa trgovačkih društava također može promijeniti oblik i postati grupa EPD (s društvom majkom koja ima oblik EPD ili drugi). EPD omogućuje društvima prepoznatljivost vezanu za europsku robnu marku.

EPD bi trebao pružiti značajnu uštedu zahvaljujući svojoj uniformiranosti na teritoriju čitave Europske unije. Učestalo korištenje istog oblika društva u različitim državama članicama ograničit će potrebu za pravnim savjetovanjem vezanim za osnivanje društava kćeri i smanjenje ostalih troškova. Smanjit će se i svakodnevni troškovi vezani za djelovanje društava kćeri. Nadalje, EPD će omogućiti osnivačima društava potpunu fleksibilnost da izaberu unutarnji ustroj organa društva koji najbolje odgovara njihovim potrebama i aktivnostima te smanjenju troškova. EPD omogućuje visoki stupanj pravne sigurnosti izbjegavajući u najvećoj mogućoj mjeri pozivanje na nacionalno pravo.

Često razlike u nacionalnim zakonodavstvima kojima se uređuju trgovačka društva dovode do dodatnih neproporcionalnih administrativnih troškova zahtijevajući dostupnost informacija i pravnog konzaltinga te na taj način ograničavaju i smanjuju prekograničnu aktivnost.

Uvođenjem EPD osigurava se da društva koja posluju na teritoriju više država mogu lakše rješavati svoja pravna pitanja te jeftinije i jednostavnije održavati svoju prekograničnu aktivnost.

Statutom EPD omogućuje se pojednostavljenje prava trgovačkih društava za osnivanje jedinstvenog, ali fleksibilnog oblika trgovačkog društva koje će biti dostupno i prepoznato u svim državama članicama. Međutim, Statut EPD ne rješava sve probleme s kojima se susreću mala i srednja trgovačka društva, a posebno se to odnosi na porezna pitanja. Ipak, većina država članica i dalje smatra korisnim uvođenje EPD.

Postojeći oblici europskih trgovačkih društava zadovoljavaju potrebe velikih trgovačkih društava, ali ih, ponajprije zbog visokog iznosa temeljnog kapitala, čine nepristupačnima za mala i srednja trgovačka društva. Upravo iz ovakvih razloga EPD je zamišljeno kao društvo koje će osigurati svojom uniformiranošću ujednačenost na čitavom području Europske unije, ali će slobodom, koja je ostavljena osnivačima, omogućiti unutarnje organiziranje društva uz poštovanje prava svih članova, vjerovnika i radnika. Ta će sloboda omogućiti osnivačima i članovima EPD da unutarnji ustroj organa društva prilagode u potpunosti svojim potrebama i željama, a karakter privatnosti društva osigurat će se i zabranom da se udjeli nude javnom ponudom ili da se nude na tržištu kapitala, čime se osigurava "zatvorenost" društva.

Kako se temeljem iznesenog može zaključiti, prilikom razmatranja načina uvođenja EPD u nacionalna zakonodavstva država članica daje se više mogućnosti organiziranja, stoga su provedena mnoga istraživanja usmjerena na što bolju zakonsku regulativu EPD koja utječu na fleksibilnost, dostupnost, uniformiranost i pravnu sigurnost EPD.

6. UČINCI UVOĐENJA EPD

Uvođenjem EPD ostvarit će se mnogi pozitivni učinci na regulaciju trgovačkih društava na europskom teritoriju. Uvođenjem EPD olakšat će se osnivanje povezanih trgo-

vačkih društava iz različitih država članica, budući da društva više neće morati poštovati 27 različitih pravnih sustava država članica kao i stvaranje *joint venture* društava između društava iz različitih država članica.⁴⁴ Uvođenjem EPD pojednostaviti će se prekogranična spajanja i pripajanja te ostale vrste prekograničnih povezivanja kao i premještanje sjedišta društva iz jedne u drugu državu članicu. Društva registrirana kao EPD moći će svoje proizvode i slično nuditi kao europsku robnu marku. Europska robna marka olakšava tržišnu kompetitivnost kako proizvođača tako i proizvođača, njegov status i prepoznatljivost.⁴⁵ Ona predstavlja dodanu vrijednost budući da olakšava prekogranično poslovanje i pomaže trgovačkim društvima da djeluju na globalnom tržištu poboljšavajući njihov imidž, prepoznatljivost, konkurentnost i dinamičnost. EPD će učvrstiti ekonomsku integraciju kako postojećih tako i novih država članica.

Statut EPD doprinijet će smanjenju savjetničkih i administrativnih troškova vezanih za osnivanje i vođenje trgovačkih društava u drugim državama članicama pri čemu treba imati na umu da mala i srednja trgovačka društva najčešće nemaju svoje pravne odjele, već pravnu podršku pribavljaju na tržištu i posebno je plaćaju.

Može se pretpostaviti da će oblik EPD koristiti, barem na početku, i srednja i velika trgovačka društva, a postupno i sva društva koja djeluju preko granice i žele voditi posao pod europskom markom.

Teško je odrediti broj društava koja bi se nakon uređenja EPD mogla registrirati kao takva, ali se procjenjuje da bi takvih društava moglo biti 9% svih europskih društava, što znači otprilike 2 milijuna društava.⁴⁶

7. POSLJEDNJA DOSTIGNUĆA U REGULIRANJU EPD/POZICIJA ECODA⁴⁷

U studenom 2006. Europski je parlament sastavio izvješće s preporukama Europskoj komisiji za EPD.⁴⁸

Stručna skupina pripremila je upitnik kao dio javne rasprave o uvođenju EPD. Konzultativno razdoblje završilo je potkraj listopada 2007. godine. Rezultati javne rasprave pokazali su da mala i srednja trgovačka društva daju veliku potporu Statutu EPD. Razlozi

⁴⁴ Hommelhoff, P.: The European Private Company before its pending legislative birth, German Law Journal, Vol.9, No 6., 1. lipnja 2008., str. 2.

⁴⁵ Commission proposal for a Regulation on a Statute for a European private Company: Frequently Asked Questions, dostupno na <http://europa.eu/rapid/pressReleasesAction.do?reference=MEMO/08/434&format=HT...> na dan 26.08.2008., str.2.

⁴⁶ BDI (Savez udruga njemačke industrije) pretpostavlja da bi realan broj društava koja će se registrirati kao EPD bilo da osnuju novo društvo, bilo da postojeće pretvore u EPD iznosi između 150.000 i 200.000 trgovačkih društava, dostupno na <http://www.bdi-online.de/de/international/1020.htm> na dan 01.09.2008.

⁴⁷ EcoDa (The European Confederation of Directors' Associations) je neprofitno udruženje osnovano u prosincu 2004. godine u Belgiji, s ciljem predstavljanja stavova direktora trgovačkih društava iz Europske unije kao savjetovanje tijelima EU zaduženima za određivanje politike korporativnog upravljanja, <http://www.ecoda.org>.

⁴⁸ European Parliament - Report with recommendations to the Commission on the European private company statute (2006/2013(INI)) dostupno na <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//NONSGML+REPORT+A6-2006-0434+0+DOC+PDF+V0//EN&language=EN> na dan 01.09.2008.

potpore su doprinos smanjenju administrativnih i savjetodavnih troškova zbog djelovanja društva u drugoj državi članici, organizacijske prednosti omogućene postojanjem iste strukture u različitim državama članicama, interes društava koja se organiziraju kao zajednički pothvat, europska marka koja se percipira kao dodana vrijednost i postojanje političke odluke člana Europske komisije zaduženog za pitanje unutarnjeg tržišta, gospodina Mc Creevyja, da se nastavi u smjeru regulacije EPD.

Temeljem takve potpore odlučeno je da će Komisija dati prijedlog ustroja EPD 2008. godine. Jedan od glavnih argumenata za reguliranje EPD bilo je i postojanje 23 milijuna malih i srednjih trgovačkih društva u Europskoj uniji koji zapošljavaju više od 75 milijuna radnika. Oni predstavljaju temelj ekonomskog rasta, stoga je logično da treba uzeti u obzir i njihova očekivanja.

Pod snažnom potporom Francuske, kao predsjedavajuće Europskom parlamentu, u drugoj polovini 2008. godine jedan od prioriteta je i donošenje Statuta EPD. Iako većina država članica podupire ovaj prijedlog postoji i nezadovoljstvo ovakvim prijedlogom u određenom broju zemalja članica. Protivnici donošenja statuta EPD kao temeljni argument ističu kako ne postoji potreba za uvođenjem još jednog pravnog oblika u europsko zakonodavstvo budući da praksa Suda europskih zajednica omogućuje da društvo obavlja djelatnost po čitavoj Europi preko svojih podružnica i predstavništava te nije potrebno da trgovačko društvo osniva društva kćeri u državama gdje obavlja djelatnost. Postojanje više različitih nacionalnih pravnih sustava prirodno će dovesti do veće konvergencije između prava trgovačkih društava. Protivnici uvođenja EPD također ističu kako je u Desetoj direktivi⁴⁹ koja se odnosi na pitanja prekograničnih spajanja riješeno i pitanje mobilnosti trgovačkih društava. Smatraju da je nemoguće pozivati se samo na pravo Zajednice bez pozivanja na nacionalno pravo. Model koji se predlaže bit će zadovoljavajući za države članice koje još nisu pojednostavile oblike društava. I posljednji argument protiv uvođenja EPD je da će ono omogućiti trgovačkim društvima izbjegavanje nacionalnog prava.

Postojanje argumenata protiv uvođenja EPD ipak je nadvladano onim pozitivnima. Ističe se kako je EPD forma trgovačkog društva koja omogućuje stvaranje i promjene već postojećih društava. Namjena EPD je osiguranje mogućnosti za mala i srednja trgovačka društva da se prošire na tržišta drugih država članica koristeći jednostavan oblik trgovačkog društva kakvi postoje u svim državama članicama. EPD će omogućiti grupama trgovačkih društava primjenu homogene organizacije u svim društvima kćerima bez obzira u kojoj se državi članici nalaze. Smatra se da je organizacija trgovačkog društva bolja preko društva kćeri nego preko podružnice iz više razloga: osnivanje društva kćeri dopušta razvoj uske povezanosti s kupcima i lokalnim partnerima. Ono dopušta disperziju rizika između različitih oblika, smanjuje porezni rizik i olakšava odnos s bankama i dobavljačima. 2/3 sudionika u anketama vezanim za uvođenje EPD odgovorilo je da je njihov način rješavanja pitanja premještanja sjedišta društva osnivanje društva kćeri. I kao posljednji argument za donošenje Statuta EPD ističe se kako se radi o legislativi koja je usmjerena da omogući malim i srednjim trgovačkim društvima poslovanje na zajedničkom tržištu, a ne na društva koja pokušavaju izbjeći svoja nacionalna prava trgovačkih društava.⁵⁰

⁴⁹ Direktiva 2005/56/EC Europskog parlamenta i Vijeća od 26. listopada 2005. O prekograničnim spajanjima društava s ograničenom odgovornošću (*Directive 2005/56/EC of the European Parliament and of the Council of 26 October 2005 on cross-border mergers of limited liability companies*, 2005, OJ L 310, 25/11/2005).

⁵⁰ Commission staff working document accompanying the Proposal for Council Regulation on the Statute for a European Private Company (SPE), SEC (2008) 2098, Impact assessment

8. PRIJEDLOG UREDBE O STATUTU EPD

Europska komisija je za reguliranje EPD prihvatila prijedlog da se EPD regulira uredbom. U daljnjem tekstu daje se prikaz prijedloga Europske komisije za reguliranje EPD. Tekst prijedloga Uredbe EPD podijeljen je na deset poglavlja. Sastavni dio Uredbe EPD čine i Prilog I. i Prilog II. Prilogom I. određuju se odredbe kojima se regulira društveni ugovor EPD, a Prilogom II. određen je sadržaj odluke nadležnog nacionalnog tijela o registraciji EPD u nacionalnom registru.

U prvom poglavlju daju se opće odredbe o EPD. Za EPD je prijedlogom Uredbe prihvaćen latinski termin – *Societas Privata Europea*, kratica SPE, po uzoru na Uredbu o SE za čiji je naziv također korišten latinski jezik.

Temeljno je pravilo da se na EPD primjenjuju odredbe Uredbe EPD i, za pitanja navedena u Prilogu I., odredbe društvenog ugovora. Međutim, ukoliko pitanje nije regulirano niti Uredbom niti Prilogom I., na društvo se primjenjuju odredbe, uključujući i pravo Europske zajednice, kojima se reguliraju društva s ograničenom odgovornošću države članice u kojoj EPD ima registrirano sjedište.⁵¹

Svako ograničavanje veličine poslovanja EPD dovelo bi do promjene oblika EPD u trenutku razvoja EPD te bi takva promjena dovela do troškova i bila otegotna. Iz tih je razloga odlučeno da će EPD biti otvorena forma te da će biti dostupna za organizaciju poslovanja od početka poslovanja i za sve vrijeme rasta i razvoja društva. Ipak, kao i nacionalna privatna društva s ograničenom odgovornošću EPD, neće biti dozvoljeno da svoje udjele nudi putem javne ponude kao ni njihovo kotiranje na tržištu kapitala.⁵² Ove će odredbe Statuta EPD sadržavati detaljno uređenje koje će imati za cilj zaštititi interese vlasnika udjela imajući na umu unutarnju organizaciju društva.

8.1. Stupanj autonomije EPD u odnosu na nacionalno zakonodavstvo

Stupanj autonomije EPD u odnosu na nacionalno zakonodavstvo razmatran je u okviru triju prijedloga.⁵³ Sukladno prvom prijedlogu EPD je trebao biti u potpunosti autonomno i ne pozivati se ni na koje nacionalno zakonodavstvo. Ovaj prijedlog zahtijevao je potpunu harmonizaciju poreznog i radno pravnog režima, stoga je bio nerealan. Drugi je prijedlog bio da EPD bude autonomna forma nacionalnog prava trgovačkih društava. Takav bi prijedlog postigao zadovoljavajući stupanj uniformiranosti u Europskoj uniji budući da bi aspekti prava trgovačkih društava bili obuhvaćeni Statutom EPD i time bi bili jednaki za čitavu EU. Ovakva regulacija osigurala bi pravnu sigurnost, te bi se članovima društva omogućio visoki stupanj fleksibilnosti u određivanju unutarnjeg ustroja EPD. Treći prijedlog za EPD temelji se na čvrstoj vezi s nacionalnim zakonodavstvom kojim se regulira pravo trgovačkih društava. Iako ovakva mogućnost nudi visoki stupanj političke podobnosti, ono bi rezultiralo različitim EPD u svakoj državi članici što bi odvratilo poje-

⁵¹ Čl. 4. prijedloga Uredbe EPD.

⁵² Commission proposal for a Regulation on a Statute for a European private Company: Frequently Asked Questions, dostupno na <http://europa.eu/rapid/pressReleasesAction.do?reference=MEMO/08/434&format=HT...> na dan 26.08.2008., str.3.

⁵³ Hommelhoff, P., op.cit., str. 3-5.

dince i društva da osnivaju EPD da bi se onemogućile specifične prednosti jedinstvenog oblika društva na teritoriju čitave EU posebno s obzirom na smanjenje troškova i povećanu efikasnost. Na taj se način ne bi uspjeli ostvariti ciljevi zajedničke europske politike.

U prijedlogu Uredbe EPD prihvaćeno je rješenje najbližnje drugom prijedlogu kojim se temeljna pitanja, kao što su osnivanje društva, osiguranje vjerovnika i druga, reguliraju Uredbom EPD, dok će porezna i druga pitanja biti regulirana nacionalnim zakonodavstvima.

Ovakvoj odluci doprinijeli su rezultati konzultacija koje je u ljeto 2007. organizirala Europska komisija i koji su objavljeni na internetskim stranicama Opće uprave za unutarnje tržište i usluge, a pokazuju kako je 80% anketiranih izrazilo potporu da EPD bude izuzet iz nacionalnog zakonodavstva.⁵⁴

Što se tiče odnosa Uredbe EPD i autonomije volje osnivača EPD, razmatrano je više mogućnosti. Predloženo je da se vanjsko i unutarnje djelovanje društva regulira statutom EPD. Iako bi ovo osiguralo potpunu uniformiranost EPD u EU i visoki stupanj pravne sigurnosti, ono bi odvrtilo potencijalne osnivače zbog nemogućnosti ostvarivanja fleksibilnosti posebno one koja se tiče definiranja unutarnjeg ustroja EPD. Takav "*one size fits all*" statut najvjerojatnije bi od EPD stvorio društvo nezanimljivo za organizaciju i vođenje poslovanja. Druga mogućnost bio bi Statut EPD koji ostavlja potpunu slobodu osnivačima odnosno članovima društva da reguliraju odredbama društvenog ugovora sva pitanja uključujući kapital, zaštitu vjerovnika, sudjelovanje radnika na način kako žele. Nedostatci ovog prijedloga bili bi nedovoljna zaštita trećih. Treći, i na kraju prihvaćeni, prijedlog kombinacija je dvaju prethodnih. U temeljnim svojstvima (ograničena odgovornost, kapital podijeljen na uloge, sudjelovanje, tvrtka) i odredbama koje se odnose na treću stranu (zaštita vjerovnika, objava, dostupnost podataka, sudjelovanje radnika) EPD će se regulirati Statutom EPD, dok će unutarnja pitanja (glavna skupština, ustroj organa društva) biti regulirana društvenim ugovorom. Ovakav uravnoteženi prijedlog daje na važnosti nacionalnim pravima, a s druge strane osigurava značajan stupanj unificiranosti EPD u EU pa time i pravnu sigurnost.⁵⁵

Statutom EPD određuju se karakteristike, način osnivanja, organizacija i poslovanje EPD te način osiguranja kapitala.

Radi ostvarenja interesa malih i srednjih trgovačkih društava potrebno je EPD organizirati kao društvo s ograničenom odgovornošću utemeljeno na društvenom ugovoru, ali uzimajući u obzir zahtjeve svih imatelja udjela i udovoljavajući zahtjevu da se radi o europskom društvu.⁵⁶ EPD se osniva kao društvo s ograničenom odgovornošću te ne može izdavati dionice.

Oblik mora biti lako dostupan fizičkim i pravnim osobama te se može osnovati *ex nihilo*, što predstavlja glavnu razliku sa SE.⁵⁷

Unutarnji ustroj organa EPD temelji se na društvenom ugovoru. Društveni ugovor kao temeljni akt društva sadržava odredbe koje se obvezno moraju unijeti u ugovor onako kako su regulirane Statutom EPD i europskim pravom i ne mogu glasiti drukčije. Ured-

⁵⁴ DG Internal Market and Services, Synthesis of the Comments on the consultation document of the Internal Market and Services Directorate – General on a possible Statute for a European private company, prosinac 2007. godine, dostupno na http://europa.eu.int/comm/internal_market/ na dan 01.09.2008.

⁵⁵ Prijedlog Uredbe EPD, str. 5.

⁵⁶ Ibidem, poglavlje 7.

⁵⁷ Horak, H., Dumančić, K.: *Societas Europea...*, op.cit.

bom i europskim pravom uređuju se zahtjevi za temeljnim kapitalom, podjela dobiti, pitanja stečaja i drugo.⁵⁸

Na pitanja vezana za EPD koja su regulirana Uredbom EPD neće se primjenjivati odredbe nacionalnih prava država članica. Nacionalno pravo država članica primjenjivat će se samo u slučajevima kada odredbe Uredbe EPD izričito na to upućuju.⁵⁹

Odredbe društvenog ugovora kojima se definira EPD sadržavat će odredbe o organima društva, njihov djelokrug, prava osnivača, način pristupanja novih članova društvu, istupanje i isključivanje članova uvjete prijenosa udjela. Ugovorna sloboda bit će ograničena zabranom svake javne ponude udjela trećima. Ugovorna sloboda mora se ostvarivati poštujući prava manjine te uzimajući u obzir odgovornost članova i pravila nadzora poslovanja. Ta su prava, između ostalih, pravo manjine da bude obaviještena o zajedničkim odlukama, pravo pristupa dokumentima, pravo stavljanja pisanih pitanja, priprema izvješća revizora koja se odnose na ugovore kojima se može dovesti do sukoba interesa, postupak nadzora odluka uprave putem neovisnih eksperata koji mogu zatražiti jednog ili više imatelja udjela čiji udjeli prelaze 10% temeljnog kapitala ili glasačkog prava i sl.

Odredbe nacionalnih zakonodavstava kojima se uređuje pravo trgovačkih društava primjenjuju se samo u slučaju kad odredbe Uredbe direktno upućuju na njihovu primjenu.⁶⁰ Neovisno o trgovačkom pravu, EPD je regulirana i općim pravilima država članica kojima se regulira sjedište društva u pogledu računovodstvenih pitanja, radnih pitanja i kazneno-pravnih odnosa.

9. TEMELJNE ZNAČAJKE EPD

Odredbama koje reguliraju Statut EPD određuje se unutarnji ustroj organa društva, način imenovanja, ovlasti i djelokrug organa društva, ovlasti imatelja udjela u društvu i odnos među njima.

Odredbama društvenog ugovora moraju se odrediti prava vezana za vrste udjela. Prava moraju biti proporcionalna vrsti kapitala koji predstavlja svaki udjel. Posebno je potrebno odrediti omjer dobiti i sudjelovanje u diobi likvidacijske mase svakog udjela, broj glasova potrebnih za odluke koje se donose o pojedinim udjelima koji broj može biti različit ovisno o vrsti odluke koja se donosi. Društvenim ugovorom određuju se vrste odluka koje moraju donositi svi imatelji udjela zajedno te odredbe o postupku i posebnim zahtjevima, kao što je kvorum i većina.⁶¹

Odredbe društvenog ugovora te odluke imatelja udjela obvezujuće su za upravu društva, osim ako se drukčije ne odluči.

Odobrenje godišnjih financijskih izvješća, upotreba dobiti, imenovanje revizora osnivanja kao i sve dopune i izmjene društvenog ugovora, posebno one vezane za povećanje

⁵⁸ *Report with recommendations...*, op. cit., str.5

⁵⁹ Čl. 4. Prijedloga Uredbe EPD.

⁶⁰ Čl. 4. Prijedloga Uredbe EPD.

⁶¹ Čl. 27. Prijedloga Uredbe EPD.

i smanjenje kapitala, spajanja i pripajanja, prestanak društva, zahtijevaju odluku kvalificirane većine koja ne može biti manja od 2/3 svih glasova.⁶²

9.1. Osnivanje EPD

U čl. 3. prijedloga Uredbe EPD određeni su uvjeti koji trebaju biti zadovoljeni za osnivanje EPD. To je zahtjev da kapital društva mora biti podijeljen na udjele, član društva ne može biti odgovoran za viši iznos od iznosa koji je unio u društvo ili se obvezao unijeti, društvo je pravna osoba, udjeli ne smiju biti ponuđeni na burzi niti se njima smije javno trgovati, društvo može osnovati jedna ili više fizičkih ili pravnih osoba (dalje u tekstu: osnivači).

Da EPD što bolje zadovolji potrebe malih i srednjih trgovačkih društava i individualnih poduzetnika potrebno je omogućiti da ga osnuju pravne ili fizičke osobe (za razliku od drugih oblika europskih društava, npr. SE, EEIG) kao i da nastane preoblikovanjem društva te spajanjem ili razdvajanjem.⁶³ Ovakav prijedlog omogućuje dostupnost EPD širem krugu osoba nego što omogućuje Uredba SE.

Da se smanje troškovi i administrativna ograničenja vezana za registraciju društva, sve formalnosti vezane za promjenu sjedišta društva trebaju biti svedene na one nužne kojima se jamči pravna sigurnost. Provjera valjanosti dokumenata potrebnih za promjenu sjedišta društva može se provesti prije ili nakon promjene registracije sjedišta.⁶⁴

Za vrijeme trajanja rasprave o prijedlogu Uredbe EPD pojavila su se dva različita pristupa s obzirom na zahtjev za prekograničnom dimenzijom EPD. Prvi je prijedlog bio učiniti EPD dostupnim svim osnivačima bez obzira na prekograničnu dimenziju. Tako bi EPD djelovalo na teritoriju država članica, moguće i samo jedne države članice, te bi došao u sukob s ostalim oblicima trgovačkih društava na nacionalnom teritoriju. Ovakav prijedlog omogućuje visoki stupanj sigurnosti i omogućuje osnivačima izbor između EPD i nacionalnih oblika trgovačkih društava. Drugi je prijedlog predviđao kako je za osnivanje EPD potrebno da ono udovoljava prekograničnim zahtjevima (npr. osnivači iz različitih država članica, postojanje dokaza o prekograničnoj aktivnosti). Takav prijedlog Statuta EPD bio je prihvatljiviji budući da bi takvo EPD bilo više fokusirano na otvaranje i dostupnost unutarnjeg tržišta. Ipak, ono bi davalo manje pravne sigurnosti zbog potrebe za kontrolom postojanja prekogranične dimenzije u kontinuitetu, te bi ograničilo izbor oblika trgovačkog društva za poduzetnike.

U prijedlogu Uredbe EPD prihvaćen je prijedlog da države članice moraju omogućiti osnivanje EPD sukladno Uredbi EPD, preoblikovanjem iz postojećeg društva, spajanjem postojećih društava i podjelom postojećih društava.⁶⁵

Ukoliko se osnivanje EPD provodi preoblikovanjem, spajanjem ili podjelom postojećih društava, tada se osnivanje treba provoditi temeljem nacionalnog prava koje se primjenjuje na društvo koje prolazi kroz promjene. Osnivanje EPD podjelom postojećih

⁶² Čl. 27. prijedloga Uredbe EPD.

⁶³ Uvodna izjava br. 7. prijedloga Uredbe EPD.

⁶⁴ Uvodna izjava br.8. prijedloga Uredbe EPD.

⁶⁵ Čl. 5. prijedloga Uredbe EPD.

društava ne smije dovesti do mogućnosti za likvidaciju društva ili bilo kakvih gubitaka ili zadiranja u njezinu pravnu osobnost.⁶⁶

Društvo koje se osniva mora imati tvrtku na kraju koje se navodi kratica SPE.⁶⁷

9.2. Sjedište društva

EPD mora imati svoje registrirano sjedište i upravu ili mjesto obavljanja glavne djelatnosti na području Europske unije. Države članice ne smiju postavljati dodatne uvjete vezane za sjedište EPD kao što je uvjet da mjesto gdje se nalazi uprava društva, odnosno mjesto gdje društvo obavlja svoju djelatnost, mora biti u državi članici gdje se nalazi registrirano sjedište.⁶⁸

9.3. Društveni ugovor

EPD se osniva društvenim ugovorom. Društveni ugovor je temeljni akt društva. Njime se reguliraju sva pitanja kako je predviđeno Uredbom EPD na način uređen Prilogom I. prijedloga Uredbe. Društveni ugovor mora biti u pisanom obliku i moraju ga potpisati svi osnivači EPD.⁶⁹

Minimalni sadržaj društvenog ugovora propisan je Prilogom I. prijedloga Uredbe EPD. Društveni ugovor mora sadržavati odredbe o osnivanju društva, odredbe kojima se reguliraju temeljni ulози, odredbe o kapitalu te odredbe o organizaciji EPD.⁷⁰

9.4. Registracija EPD

EPD se registrira u državi članici gdje se nalazi njegovo registrirano sjedište na način kako je propisano za registraciju trgovačkih društava u toj državi. EPD stječe pravnu sposobnost s danom upisa u sudski registar.⁷¹

Prijavu za upis podnose svi osnivači EPD zajedno ili osoba koju oni na to ovlaste. Potrebno je omogućiti da se takva prijava podnese i elektronskim sredstvima.⁷² Države članice ne smiju zahtijevati nikakve druge podatke ili dokumente za upis EPD osim onoga što je propisano čl. 10. Uredbe EPD.⁷³

Potrebno je omogućiti javnost upisa.⁷⁴

---

⁶⁶ Čl. 5. prijedloga Uredbe EPD.

⁶⁷ Čl. 6. prijedloga Uredbe EPD.

⁶⁸ Čl. 7. prijedloga Uredbe EPD.

⁶⁹ Čl. 8. prijedloga Uredbe EPD.

⁷⁰ Čl. 8. prijedloga Uredbe EPD.

⁷¹ Čl. 9. prijedloga Uredbe EPD.

⁷² Čl. 10. prijedloga Uredbe EPD.

⁷³ Čl. 10. prijedloga Uredbe EPD.

⁷⁴ Čl. 10. i 11. prijedloga Uredbe EPD.

EPD može osnivati podružnice. Podružnice se reguliraju pravom države članice u kojoj se nalaze uključujući i relevantne odredbe Direktive Vijeća 89/666/EZ.⁷⁵

9.5. Udjeli u kapitalu EPD

Malim i srednjim trgovačkim društvima potrebno je omogućiti prihvaćanje onakve strukture društva i prava vezanih za udjele osnivača koji odgovaraju različitim specifičnim okolnostima u kojima se svako pojedino društvo nalazi.⁷⁶ Ovo proizlazi iz zahtjeva manjih trgovačkih društava za dužom osobnom i financijskom vezanošću osnivača. Potrebno je omogućiti imateljima udjela slobodu da odrede prava vezana za pojedine udjele, postupak izmjene tih prava te postupak prijenosa udjela i ograničenja takvog prijenosa.⁷⁷

Udjeli u kapitalu EPD moraju biti evidentirani u knjizi poslovnih udjela.⁷⁸

Tijelo koje vodi poslove društva sastavlja listu imatelja udjela koja mora sadržavati sljedeće: ime i adresu svakog imatelja udjela, broj udjela svakog imatelja, njihovu nominalnu vrijednost, ukoliko na jednom udjelu ima više imatelja tada imena i adrese svih imatelja i njihovog predstavnika, datum stjecanja udjela, iznos naknade po svakom pojedinom udjelu, vrijednost i vrstu svakog pojedinog udjela, datum kada je imatelj udjela svoj udio otuđio.⁷⁹

U slučaju ograničenja ili zabrane prijenosa udjela odredbe o istome potrebno je unijeti u društveni ugovor za što je potrebno glasovanje većine svih imatelja udjela čiji su udjeli obuhvaćeni ograničenjem ili zabranom prijenosa. Svi ugovori o prijenosu udjela moraju biti u pisanoj formi.⁸⁰

Da se osigura djelovanje EPD i sloboda imatelja udjela, potrebno je omogućiti da EPD ima mogućnost zatražiti od suda da se određeni imatelji udjela, koji ozbiljno štete interesima društva, mogu isključiti iz društva. Isto je tako potrebno omogućiti članovima društva čiji su interesi ozbiljno povrijeđeni da istupe iz društva.⁸¹

Temeljem odluke članova društva sud će odrediti isključenje člana društva ukoliko je on prouzročio ozbiljnu štetu interesima društva ili je njegov ostanak u društvu štetan.⁸²

9.6. Kapital društva

Zahtjevi za obaveznim minimalnim temeljnim kapitalom koji se traži za osnivanje trgovačkih društava ne smatra se zadovoljavajućom zaštitom za vjerovnike. Zahtjev za visokim temeljnim kapitalom dovodi do smanjenja interesa za osnivanje društva te bi mogao dovesti do prepreka za osnivanje EPD. Vjerovnici traže druga sredstva zaštite

⁷⁵ Direktiva Vijeća 89/666/EZ, 1989, OJ L 395., od 30.12.1989., str.36.

⁷⁶ Hommelhoff, P., op.cit., str. 5.

⁷⁷ Uvodna izjava br.9. prijedloga Uredbe EPD.

⁷⁸ Čl. 14. prijedloga Uredbe EPD.

⁷⁹ Čl. 15. prijedloga Uredbe EPD.

⁸⁰ Čl. 16. prijedloga Uredbe EPD.

⁸¹ Uvodna izjava br.9. prijedloga Uredbe EPD.

⁸² Čl. 17. prijedloga Uredbe EPD

svojih prava i interesa osim u temeljnom kapitalu društva. Vjerovnicima je potrebno osigurati zaštitu od radnji društva i njegovih članova koje bi mogle dovesti do nemogućnosti društva da podmiri svoja dugovanja. S druge strane, imateljima udjela u društvu mora se osigurati pravo da od članova uprave naknade štetu koju im prouzroče vođenjem poslova društva. Takva se zaštita može ostvariti davanjem izjave članova uprave društva kojom oni potvrđuju svoju odgovornost za dugove društva do kojih su doveli svojim vođenjem poslova (engl. *solvency certificate*).⁸³

Temeljni kapital društva mora biti izražen u eurima. Temeljni kapital mora biti u cijelosti upisan. Najniži iznos temeljnog kapitala društva je 1 euro.⁸⁴

Također je potrebno uzeti u obzir da EPD treba biti dostupan za poduzetnike svih 27 država članica Europske unije. Minimum temeljnog kapitala u iznosu od 1 eura, kao što postoji u društvima s ograničenom odgovornošću u Velikoj Britaniji ili primjer francuskog SARL, smatra se zato idealnom opcijom. U svjetlu različitih životnih standarda potreba za minimalnim temeljnim kapitalom bilo da je bazirana na temelju prosjeka 15 država EU (10.000 do 20.000 eura) ili 12 država (4.000 eura), učinila bi EPD manje dostupan za poduzetnike novih država EU.⁸⁵

Prijedlozi Uredbe EPD kretali su od tradicionalnog pristupa kojim se zahtjeva visoki minimalni iznos temeljnog kapitala kao sredstva zaštite vjerovnika. Međutim, istraživanja su pokazala da vjerovnici danas uzimaju u obzir ostale aspekte, kao što su protok novca i drugo, što je relevantnije za solventnost društva nego temeljni kapital. Direktori manjih trgovačkih društava često daju osobna jamstva svojim vjerovnicima, a dobavljači upotrebljavaju druga sredstva osiguranja svojih potraživanja.⁸⁶ Iz takvih iskustava proizašla je odredba kojom se preporuča najmanji temeljni kapital u iznosu od 1 euro.

U tijeku donošenja prijedloga Uredbe EPD vodile su se polemike o podjeli kapitala na članove društva. Prva razmatrana mogućnost temeljila se na režimu kapitala kako je on uređen u Drugoj direktivi.⁸⁷ Iako ta mogućnost osigurava pravnu sigurnost i uniformiranost po čitavoj EU, ona bi smanjila interes malih i srednjih trgovačkih društava budući da ne daje mogućnost fleksibilnosti i omogućuje povećanje ograničenja.

Druga mogućnost bila je podjela dobiti temeljena na financijskim izvješćima što je poznata mogućnost u državama članicama. Ova bi mogućnost dala veću slobodu reguliranja u društvenom ugovoru, ali bi dovoljna sloboda bila prepuštena imateljima udjela, posebice imajući na umu povećanje temeljnog kapitala ili otkupa udjela.

Treća bi mogućnost bila kombiniranje financijskih izvješća i obvezne analize likvidnosti koja bi osigurala visoki stupanj zaštite vjerovnika, ali bi EPD izložila neproporcionalnim troškovima.

---

⁸³ Uvodna izjava br.11. prijedloga Uredbe EPD.

⁸⁴ Čl. 19. prijedloga Uredbe EPD Uredbe.

⁸⁵ Commission staff working document accompanying the Proposal for Council Regulation on the Statute for a European Private COmpany (SPE), SEC (2008) 2098, Impact assessment.

⁸⁶ Uvodne odredbe prijedloga Uredbe EPD, str. 7.

⁸⁷ Direktiva 2003/58/EC Europskog parlamenta i Vijeća od 15. srpnja 2003. kojom se nadopunjuje Direktiva Vijeća 68/151/EEZ, što se tiče zahtjeva za objavljivanjem u odnosu na određenu vrstu trgovačkih društava, 2003. godina OJ L 221, od 04.09.2003. godine (*Directive 2003/58/EC of the European Parliament and of the Council of 15 July 2003 amending Council Directive 68/151/EEC, as regards disclosure requirements in respect of certain types of companies*, 2003, OJ L 221, 04/09/2003).

9.7. Unutarnji ustroj organa EPD

Manja trgovačka društva zahtijevaju organizacijsku strukturu koja se može prilagoditi njihovim potrebama i veličini te njihovom rastu i razvoju ovisno o napredovanju njihovog poslovanja. Imatelji udjela u EPD moraju imati slobodu definiranja društvenog ugovora i unutarnje organizacije društva koja najbolje odgovara njihovim potrebama.⁸⁸

Prijedlogom Uredbe EPD propisuje se da EPD mora imati tijelo uprave odgovorno za zastupanje i vođenje poslova društva. Djelokrug rada uprave određen je Uredbom EPD i društvenim ugovorom. Članovi društva određuju način unutarnje organizacije društva. Osim tijela koje upravlja društvom, svi članovi društva čine skupštinu društva.⁸⁹ Društvo može osnovati već i jedan osnivač koji ima ista prava kao da se radi i o više osnivača.⁹⁰

Uredbom EPD ne određuje se konkretan oblik organa društva. Propisano je da mora postojati samo jedna ili više osoba, odnosno tijelo koje ima potpune ovlasti da djeluje u ime i za račun društva u svim okolnostima.

EPD može imati upravu društva koja se sastoji od jednog ili više direktora. Ustroj organa društva može biti monistički ili dualistički. Ukoliko se EPD ustroji sukladno monističkom ustroju organa društva, tada će ono imati upravni odbor i glavnu skupštinu. Ukoliko se ustroji sukladno dualističkom ustroju, imat će upravu, glavnu skupštinu i nadzorni odbor. Međutim, obvezujuća pravila kojima se osigurava zaštita manjinskih imatelja udjela mora postojati bez obzira na unutarnji ustroj organa društva kao bi se izbjeglo nejednako postupanje s članovima društva. Iz tog se razloga jamče određena prava manjini imatelja udjela.⁹¹

Članovi uprave društva, odnosno direktori EPD mogu biti samo fizičke osobe. Osoba koja ne može biti imenovana direktorom sukladno nacionalnom pravu, odnosno sudskoj ili drugoj odluci države članice, ne može biti niti direktor EPD. Imenovanje odnosno opoziv osobe direktora provodi se sukladno nacionalnom pravu.⁹² Direktor vodi poslove društva i zastupa društvo prema trećima.

Direktor mora djelovati na način da zastupa i najbolje štiti interese društva. Mora djelovati s pozornošću dobrog gospodarstvenika i izbjegavati sudjelovanje u svim situacijama koje bi mogle predstavljati potencijalni sukob interesa. Za povredu svojih dužnosti direktor odgovara društvu.⁹³

Na ustroj organa društva sukladno se primjenjuju odredbe nacionalnog prava ovisno o tome koji je sustav unutarnjeg ustroja organa društvo primijenilo.

Društvo prema trećima zastupa jedan ili više direktora, odnosno organ koji djeluje u ime društva.⁹⁴ Društvo je vezano sa svim radnjama koje poduzmu njegovi zastupnici, pa i onima koje prelaze okvir djelatnosti društva. U obavljanju njihovih ovlasti nisu postavljena nikakva ograničenja. Odredbe društvenog ugovora kojima se ograničavaju ovlasti organa društva, nisu od utjecaja prema trećima.⁹⁵

⁸⁸ Uvodna izjava br.13 prijedloga Uredbe EPD.

⁸⁹ Čl. 27. prijedloga Uredbe EPD.

⁹⁰ Čl. 27. prijedloga Uredbe EPD.

⁹¹ Uvodna izjava br.13. prijedloga Uredbe EPD.

⁹² Čl. 30. prijedloga Uredbe EPD.

⁹³ Čl. 31. prijedloga Uredbe EPD.

⁹⁴ Čl. 33. prijedloga Uredbe EPD.

⁹⁵ Čl. 33. prijedloga Uredbe EPD.

Zastupnik ili zastupnici EPD odgovorni su pojedinačno ili skupno društvu za povredu pravila koja se odnose na društvo. Odgovorni su na isti način i za povredu svoje dužne pozornosti.

Svaki član društva ima pravo zahtjeva protiv zastupnika za naknadu štete koju pretrpi zbog njegova djelovanja. Članovi društva s najmanje 5% temeljnog kapitala ili prava glasa mogu zajednički ili samostalno pokrenuti postupak naknade štete u ime društva, a protiv zastupnika. Član društva kao tužitelj ima pravo na naknadu štete koju je pretrpio od društva.⁹⁶

9.8. Prava članova društva

Osim sudjelovanja u radu skupštine društva članovi društva, imaju pravo biti u potpunosti obaviješteni o radu društva te pravo postavljanja pitanja upravi društva koja se odnose na odluke uprave, godišnja financijska izvješća i pitanja vezana za aktivnosti EPD. Odgovore na ova pitanja uprava može odbiti samo ako bi takve informacije dovele do ozbiljne štete za poslovne interese EPD.⁹⁷ Članovi društva koji drže najmanje 5% ukupnih glasačkih prava vezanih za udjele EPD, imaju pravo zahtijevati od uprave da im podnese prijedloge odluka. Takav zahtjev mora imati navedene razloge i pitanja koja su predmet odluke.⁹⁸

Prijedlog Uredbe EPD ne sadrži odredbe kojima se omogućuje članovima društva koji imaju pravo glasa na istiskivanje ("squeeze out") manjinskih imatelja udjela isto kao što se ne daje obveza većinskim imateljima udjela ili samom društvu da otkupe udjele manjinskih imatelja udjela ("sell-out" pravo). Takve bi se odredbe ipak mogle unijeti u društveni ugovor ukoliko nisu u suprotnosti s Uredbom EPD.⁹⁹

9.9. Sudjelovanje radnika u upravljanju društvom

Pitanje sudjelovanja radnika u upravljanju društvom postavljalo se kao temeljno pitanje prilikom regulacije SE te se isto pojavilo i kod prijedloga za uređivanje Statuta EPD. Sudjelovanje radnika predstavlja posebno pitanje između država članica i regulirano je na različite načine. Prva razmatrana mogućnost za uređenje sudjelovanja radnika u EPD bilo je stvaranje "ad hoc" režima sudjelovanja radnika u EPD što bi značilo da će se za svako društvo pitanje sudjelovanja radnika rješava posebno. Mogućnost sudjelovanja radnika u upravljanju društvom nije uzeta u obzir zbog velike političke osjetljivosti ovoga pitanja.

Druga mogućnost bila je regulacija sudjelovanja radnika temeljem zakonodavstva država članica u kojoj EPD ima registrirano sjedište. Iako ova mogućnost pruža veći stupanj fleksibilnosti za EPD, ona ne rješava pitanje sudjelovanja radnika u slučaju prekograničnog premještanja sjedišta društva. Činjenica da bi se EPD mogao koristiti za izbjegavanje nacionalnih režima, sudjelovanja radnika moglo bi dovesti do neprihvatanja EPD.

⁹⁶ Čl. 29. prijedloga Uredbe EPD.

⁹⁷ Čl. 28. prijedloga Uredbe EPD.

⁹⁸ Čl. 29. prijedloga Uredbe EPD.

⁹⁹ Prijedlog Uredbe EPD, str.7.

Treća se mogućnost sastoji od reguliranja režima sudjelovanja radnika zakonodavstvom država članicama u kojima EPD ima registrirano sjedište i unošenjem u Statut EPD odredbi kojima se regulira sudjelovanje radnika za slučaj prekograničnog premještanja registriranog sjedišta. Uz osiguravanje potrebne fleksibilnosti ova mogućnost osigurava da se EPD ne može koristiti kao sredstvo za izbjegavanje režima sudjelovanja radnika.

Konačni prijedlog Uredbe EPD tako sadrži odredbe o sudjelovanju radnika. Temeljnom odredbom se propisuje da se na EPD primjenjuju odredbe o sudjelovanju radnika koje se primjenjuju u državi članici gdje se nalazi registrirano sjedište društva. Kako bi se spriječilo izbjegavanje poštovanja prava radnika u čl. 34., st. 3. prijedloga Uredbe navodi se da će se u slučaju prekograničnih spajanja i pripajanja EPD s drugim EPD ili drugim društvom registriranim u drugoj državi članici, primjenjivati propisi država članica kojima se u nacionalno zakonodavstvo uvode odredbe Direktive 2005/56/EZ.¹⁰⁰

Pravo sudjelovanja radnika regulirano je prvenstveno zakonodavstvom države članice u kojoj se nalazi registrirano sjedište EPD. EPD ne smije služiti kao sredstvo za izbjegavanje tih prava. Kako bi se spriječila zlouporaba premještanja sjedišta propisano je da će sudjelovanje radnika bit predmetom pregovora ukoliko zakonodavstvo države članice u koju EPD prenosi svoje registrirano sjedište ne osigurava najmanje isti stupanj zaštite prava radnika kao zakonodavstvo države iz koje se sjedište premješta. U slučaju da takvi pregovori ne dovedu do rezultata na odnose kojima se određuje sudjelovanje radnika, primjenjivat će se odredbe o sudjelovanju radnika koje su se primjenjivale prije premještanja sjedišta.¹⁰¹

9.10. Premještanje sjedišta EPD

Poglavlje VII. prijedloga Uredbe EPD regulira premještanje sjedišta EPD. Prvi razmatrani prijedlog bio je osigurati da registrirano sjedište i mjesto gdje je uprava društva EPD moraju biti u istoj državi članici. Premještanje registriranog sjedišta EPD u drugu državu članicu, kao rezultat ovoga, zahtijevalo bi i premještanje mjesta uprave društva. Ova je opcija suprotna presudi Suda europskih zajednica u predmetu Centros.¹⁰²

Drugi je prijedlog bio da se omogući EPD da ima svoje registrirano sjedište i upravu društva u različitim državama članicama i kao posljedica toga premještanje registriranog sjedišta ne povlači za sobom i premještanje mjesta gdje se nalazi uprava društva. Da se osigura ostvarenje ovakvog prijedloga, za ovu će se slobodu putem Uredbe EPD osigurati prihvaćanje unutar čitave EU i omogućiti visoki stupanj fleksibilnosti u organizaciji poslovanja. Ujedno će se ostvariti i zadovoljavajući stupanj pravne sigurnosti iako se u Uredbi EPD mora jasno odrediti koje se nacionalno pravo primjenjuje na EPD.

Treći prijedlog koji je razmatran, bilo je ostavljanje ovog pitanja nacionalnim zakonodavstvima država članica u kojoj se registrira EPD. Takvom mogućnosti ne bi se ostvarila nikakva uniformiranost oblika budući da postoje različiti pravni režimi u svakoj državi članici, kao što se ne bi mogla pružiti niti pravna sigurnost. Osim toga, ono ne bi doprini-

¹⁰⁰ Čl. 34. prijedloga Uredbe EPD.

¹⁰¹ Uvodna izjava, br.16. prijedloga Uredbe EPD.

¹⁰² Predmet C-212/97, Centros (1999) ECR I-1459.

jelo poboljšanju trenutne situacije i nemogućnosti za društva da premještaju svoje registrirano sjedište iz jedne u drugu državu članicu.

Jedan od razloga i poticaja za donošenje ove Uredbe upravo je bilo pitanje premještanja sjedišta trgovačkog društva koje je uzrokovalo mnogo dvojbi i oprečnih pravnih stajališta unutar EU. Uredbom se propisuju pravila koja se primjenjuju na EPD u slučaju premještanja njegova sjedišta iz jedne u drugu državu članicu. Uredbom se propisuje dozvola premještanja sjedišta EPD iz jedne u drugu državu članicu, ali pod uvjetima određenima samom Uredbom.¹⁰³

Da se u potpunosti ostvari svrha jedinstvenog tržišta EPD, mora biti omogućeno premještanje registriranog sjedišta i mjesta u kojem obavlja djelatnost u različitim državama članicama kao i mogućnost premještanja registriranog sjedišta iz jedne države članice u drugu s premještanjem uprave društva ili mjesta obavljanja djelatnosti ili bez toga premještanja.¹⁰⁴

Premještanje sjedišta ne smije dovesti do prestanka društva ili bilo kojeg drugog načina ili vrste gubitka pravne osobnosti EPD. Upravo radi osiguranja zaštite svih sudionika kod premještanja sjedišta potrebno je poštovati određenu proceduru. Ta je procedura kod EPD svedena na najmanju moguću mjeru, međutim ona je strogo formalizirana i predviđena Uredbom EPD. O promjeni sjedišta društva odlučuje uprava društva u svojoj odluci koja mora sadržavati najmanje ove podatke:

1. Tvrtku EPD i adresu registriranog sjedišta u državi članici
2. Tvrtku EPD i adresu predloženog registriranog sjedišta u državi članici gdje se društvo premješta
3. Predložene članke društvenog ugovora za EPD u državi članici gdje se društvo premješta
4. Predloženi vremenski plan premještanja društva
5. Dan od kada se smatra da je sjedište društva premješteno vezano za računovodstvene izračune
6. Posljedice premještanja na radnike i predložene mjere koje se tiču radnika
7. Detaljne informacije o premještanju uprave ili mjesta obavljanja djelatnosti EPD.¹⁰⁵

Najmanje mjesec dana prije donošenja odluke uprava društva mora podnijeti odluku članovima društva i predstavnicima radnika na razmatranje te ju učiniti dostupnom vjerovnicima radi provjere te javno objaviti prijedlog za premještanje sjedišta.

Uprava je dužna sastaviti izvješće članovima društva u kojem objašnjava i potvrđuje pravne i ekonomske aspekte predloženog premještanja te objaviti moguće posljedice istog za članove društva, vjerovnike i radnike. Izvješće se mora podnijeti članovima društva i predstavnicima radnika zajedno s prijedlogom za premještanje.¹⁰⁶

¹⁰³ Čl. 35., st. 1. Uredbe.

¹⁰⁴ Uvodna izjava, br. 4. Uredbe EPD.

¹⁰⁵ Čl. 36. prijedloga Uredbe EPD.

¹⁰⁶ Čl. 36. prijedloga Uredbe EPD.

Člankom 37. Uredbe predviđeno je da svaka država članica imenuje posebno tijelo koje će pratiti je li premještanje sjedišta obavljeno u skladu s Uredbom na način kako je propisano u čl. 36. Uredbe i po obavljenoj provjeri izdati potvrdu kojom se potvrđuje da su zadovoljene sve pravne pretpostavke za premještaj sjedišta koje se tiču države članice u kojoj je EPD do sada bilo registrirano. U roku od mjesec dana od primitka takve potvrde EPD je dužno potvrdu predati odgovarajućem tijelu u državi premještaja zajedno s odredbama društvenog ugovora za EPD kako su oni određeni odlukom članova društva i prijedlogom za premještanje sjedišta potvrđenim od članova društva. Ovi su dokumenti dovoljan temelj za premještanje sjedišta iz jedne u drugu državu članicu. Odgovarajuće tijelo u državi premještaja dužno je u roku 14 dana od primitka dokumenata potvrditi da su zadovoljeni temeljni i formalni uvjeti potrebni za premještanje sjedišta te da će poduzeti odgovarajuće mjere za registraciju sjedišta. Nadležno tijelo u zemlji premještaja odbit će premještanje sjedišta jedino u slučaju kada EPD ne zadovoljava sve formalne zahtjeve postavljene čl. 37. Uredbe EPD.¹⁰⁷

Ovakvom strogo formalnom procedurom zadovoljit će se zahtjevi za brzim i efikasnim premještanjem sjedišta iz jedne u drugu državu članicu s minimalnim administrativnim preprekama. Postojanje tijela zaduženog za preispitivanje je li EPD zadovoljilo formalne zahtjeve za premještanje sjedišta, ubrzo će se postupak promjene sjedišta, a stavljanjem minimalnih zahtjeva u obliku potrebne dokumentacije osigurati će se najbrži mogući premještaj sjedišta.

Uredbom su postavljeni zahtjevi kojima se rješava i pitanje sudjelovanje radnika. Od trenutka registracije u zemlju promjene na sudjelovanje radnika primjenjuju se propisi te države.¹⁰⁸ Međutim od ove odredbe postavljene su iznimke u slučaju kada jednu trećinu ukupnog broja radnika zaposlenih u EPD, uključujući i društva kćeri i podružnice u svim državama članicama, čine radnici u državi iz koje se traži premještaj sjedišta i ukoliko zakonodavstvo države članice u koju se sjedište premješta ne osigurava najmanje isti stupanj sudjelovanja radnika kakav je bio u EPD zajamčen u državi iz koje se sjedište premješta prije nego je sjedište premješteno (stupanj zastupljenosti mjeri se po odnosu radnika zastupljenih u tijelima uprave ili nadzornom odboru ili njihovim pododborima) ili kad zakonodavstvo države u koju je sjedište premješteno ne osigurava radnicima ista prava koja su imali prije premještanja sjedišta.

10. STUPANJE NA SNAGU UREDBE I PRIMJENA U DRŽAVAMA ČLANICAMA

Uredba stupa na snagu dvadeseti dan od objave u Službenom listu Europske unije te se primjenjuje od 1. srpnja 2010. godine.¹⁰⁹

Države članice moraju do 1. srpnja 2010. godine obavijestiti o obliku društva sukladno članku 4. Uredbe.¹¹⁰ Registri država članica moraju obavijestiti Europsku komisiju do najkasnije 31. ožujka svake godine o imenima, registriranim sjedištima i matičnom broju

¹⁰⁷ Čl. 37. prijedloga Uredbe EPD.

¹⁰⁸ Čl. 38.st.1. prijedloga Uredbe EPD.

¹⁰⁹ Čl. 48. prijedloga Uredbe EPD.

¹¹⁰ Čl. 45. prijedloga Uredbe EPD.

EPD registriranih te brisanih iz registra u prošloj godini kao i o ukupnom broju registriranih EPD.¹¹¹

11. ZAKLJUČAK

Donošenje Uredbe EPD u europskom će poslovanju malih i srednjih trgovačkih društava označiti napredak kako u harmonizaciji prava trgovačkih društava unutar Europske unije tako i omogućavanjem primjene uniformiranog oblika društva koje će poslovati na području čitave Europske unije i predstavljati supranacionalno trgovačko društvo. Uredbom EPD ne određuju se sva pitanja potrebna za reguliranje trgovačkog društva već se određena pitanja, kao što su porezi ili zaštita radnika, u najvećoj mjeri ostavljaju regulaciji propisima država članica. Ovime se jamči primjena nacionalnih propisa vezanih za ovo područje jer se njihova ujednačena regulacija nije mogla postići Uredbom EPD.

Poseban je napredak vidljiv u unutarnjem ustroju organa društva gdje je potpuna sloboda prepuštena osnivačima EPD. Takvo je rješenje primijenjeno i za najmanju svotu temeljnog kapitala koja mora postojati u iznosu 1 eura. Taj iznos je simboličan i ne predstavlja osiguranje vjerovnicima EPD.

Uredbom EPD primijenjena su najaktualnija rješenja iz područja prava trgovačkih društava koja ukazuju tendencije u harmonizaciji prava trgovačkih društava, ali i slobodi kretanja kapitala i usluga na području Europske unije.

Upravo zbog ovakvog prijedloga Uredbe EPD može se očekivati veliki broj registriranih društava EPD.

Republika Hrvatska obvezala se na postupno usklađivanje zakonodavstva s *aquis communautaireom*.¹¹² Kako će se Uredba EPD primjenjivati od 2010. godine, bit će je potrebno implementirati u hrvatsko pravo trgovačkih društava bez obzira na to hoće li se EPD regulirati posebnim zakonskim aktom kojim će se regulirati novo predloženo društvo (po uzoru na Zakon o SE) ili na drugi način. Zbog velikog broja malih i srednjih trgovačkih društava u Hrvatskoj, koja posluju kao društva s ograničenom odgovornošću, ovaj bi oblik društva mogao biti široko prihvaćen kao način proboja na zajedničko europsko tržište.

---

¹¹¹ Čl. 46. prijedloga Uredbe EPD.

¹¹² Izvor: www.mvpei.hr na dan 10.09.2008.

LITERATURA

Članci

1. Braun, S.: *Essay – The European Private Company: a supranational company form for small and medium-sized enterprises?*, German Law Journal, No.11, 2004., dostupno na <http://www.germanlawjournal.com/article.php?id=518> na dan 15.09.2008.
2. Horak, H., Dumančić, K.: *Europsko društvo Societas Europea kao novost u hrvatskom pravu*, Zbornik Ekonomskog fakulteta u Zagrebu, godina 5, 2007.
3. Hommelhoff, P.: *The European Private Company before its pending legislative birth*, German Law Journal, Vol.9, No 6., 2008., dostupno na <http://www.germanlawjournal.com/article.php?id=967> na dan 23.09.2008.
4. Wymeersch, Eddy, *Company Law in Europe and European Company Law*, Financial Law Institute, University of Gent, Gent, Working Paper No. 2001-06, 2001., dostupno na <http://ssrn.com/> .

Zakonski propisi, direktive, uredbe

1. Zakon o računovodstvu (N.N. 109/07)
2. *Proposal for a Council Regulation on the Statute for a European private company*, COM(2008)396/3, SEC(2008)2098, SEC(2008)2099, dostupno na http://ec.europa.eu/internal_market/company/docs/EPD/proposal_en.pdf.
3. *Council Regulation (EC) No 2157/2001 of 8 October 2001 on the Statute for a European company (SE)*, OJ L294, 10/11/2001.
4. *Council Directive 2001/86/EC of 8 October 2001 supplementing the Statute for a European company with regard to the involvement of employees*, OJ L 294, 10/11/2001.
5. Direktiva 2005/56/EC Europskog parlamenta i Vijeća od 26. listopada 2005. O prekograničnim spajanjima društava s ograničenom odgovornošću
Directive 2005/56/EC of the European Parliament and of the Council of 26 October 2005 on cross-border mergers of limited liability companies, OJ L 310, 25/11/2005
6. *Council Regulation (EEC) No. 2137/85, 25 July 1985 on the European Economic Interest Grouping (EEIG)* OJ L 199, 31. srpanj, 1985.
7. Direktiva Vijeća 89/666/EZ, OJ L 395., od 30.12.1989.
8. Direktiva 2003/58/EC Europskog parlamenta i Vijeća od 15. srpnja 2003. kojom se nadopunjuje Direktiva Vijeća 68/151/EEZ, što se tiče zahtjeva za objavljivanjem u odnosu na određenu vrstu trgovačkih društava, OJ L 221, 04/09/2003
Directive 2003/58/EC of the European Parliament and of the Council of 15 July 2003 amending Council Directive 68/151/EEC, as regards disclosure requirements in respect of certain types of companies, OJ L 221, 04/09/2003

Internetske stranice:

1. UNICE, <http://www.business-europe.eu/content/Default.asp?PageID=413>
2. Eurochambers, <http://www.eurochambres.be/Content/Default.asp> na dan 28.8.2008

Ostalo:

1. Europski parlament: Report with recommendations to the Commission on the European private company statute (2006/2013(INI)) od 29.11.2006
2. Communication of 21 May 2003 from the Commission to the Council and the European Parliament, *Modernising Company Law and Enhancing Corporate Governance in the European Union – A plan to move Forward*, COM (2003) 284 final, Bruxelles, 21.5.2003.
3. *Presentation of the results of the feasibility study of a european statute for small and medium-sized enterprises*, na Konferenciji 13. 12.2005. godine, dostupno na http://ec.europa.eu/enterprise/entrepreneurship/craft/craft-priorities/craft_spe_event.htm
4. Think small first: A Small Business Act for Europe; dostupno <http://europa.eu/rapid/pressReleasesAction.do?reference=IP/08/1003&format>
5. European Commission: Synthesis of the Comments on the consultation document of the internal market and services directorate general on a possible statute for a european private company, prosinac 2007
6. Commission proposal for a Regulation on a Statute for a European private Company: Frequently Asked Questions, dostupno na <http://europa.eu/rapid/pressReleasesAction.do?reference=MEMO/08/434&format=HT>
7. BDI, <http://www.bdi-online.de/de/international/1020.htm> na dan 01.09.2008.
8. EcoDa, <http://www.ecoda.org>
9. DG Internal Market and Services, http://europa.eu.int/comm/internal_market/ na dan 01.09.2008.
10. Predmet C-212/97, Centros (1999) ECR I-1459.